

PROJEKT RZECZNICZY
W OBSZARZE NISKIEJ EMISJI

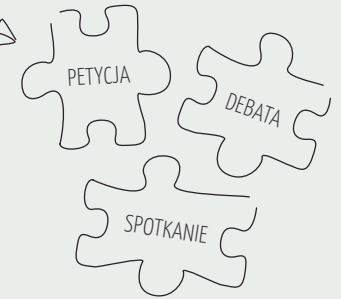

WEŻ ODDECH

DZIĘKI TEJ KARCIE PRACY

- 👉 poznacie trzy różne metody rzecznictwa
- 👉 otrzymacie praktyczne wskazówki dotyczące planowania projektu,
- 👉 zapoznacie się z kryteriami realizacji projektu rzeczniczego.

W KARCIE NR 1 OKREŚLILIŚMY

- ✓ postulat
- ✓ cel projektu rzeczniczego
- ✓ adresata rzecznictwa.

Teraz czas zastanowić się, jak to osiągnąć.

Ważne! Poniższe karty pracy odnoszą się głównie do sytuacji, kiedy adresatem rzecznictwa jest samorząd lokalny (wójt, burmistrz, rada miasta). Nawet jeśli waszym adresatem jest ktoś inny (wspólnota mieszkaniowa, dyrekcja) to zapraszamy was do lektury. Wiele rad i wskazówek będzie pasowało również do waszego projektu. Na końcu opisu każdej metody znajdziecie informację, jak dostosować ją do innego adresata.

SAMORZĄD, CZYLI MY WSZYSCY

Samorząd, jak sama nazwa wskazuje, oznacza samodzielne kierowanie swoimi sprawami. Samorząd terytorialny jest organizacją mieszkańców jakiegoś obszaru, mających wiele wspólnych interesów i potrzeb. Mimo że urzędy pełnią dużo ważnych i pożytecznych funkcji, często bardzo mało o nich wiemy i bywa, że wizyta w nich kojarzy się z nieprzyjemną koniecznością. Mamy nadzieję, że projekt rzeczniczy będzie dla was również okazją do ciekawych spotkań, odkrycia urzędu i jego pracowników.

Przedstawiciele samorządu wybierani są w wyborach powszechnych. Są to:

- 👉 prezydent (w większych miastach)
- 👉 burmistrz (w mniejszych miastach)
- 👉 wójt (w gminach wiejskich)
- 👉 radni (zebrani w radzie miasta/gminy).

Nazwa naszej gminy/miasta:

Prezydent/burmistrz/wójt/:

Władze stanowią zatem reprezentację wszystkich mieszkańców, zarządzają miejscowością w imieniu obywateli, również was. W związku z tym mieszkańcy mają różne możliwości wpływania na swoich przedstawicieli, takie jak:

- 📌 wybory
- 📌 konsultacje społeczne
- 📌 debaty publiczne
- 📌 referendum lokalne
- 📌 spotkania z przedstawicielami samorządu, np. na dyżurach urzędników
- 📌 budżet partycypacyjny
- 📌 wniosek (petycja), skarga
- 📌 inicjatywa obywatelska
- 📌 pikietą, protest, demonstracja.

W Weź oddech proponujemy wam trzy różne formy wywierania takiego wpływu: wniosek (petycję), debatę publiczną, spotkanie z przedstawicielem samorządu.

W RAMACH SAMORZĄDU PRZYŚLUGUJĄ WAM OKREŚLONE PRAWA:

1. Macie prawo do informacji.

Najważniejsze informacje (budżet gminy, uchwały rady miasta, zarządzenia burmistrza itp.) znajdziecie w internecie, w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP). Jeśli brakuje tam informacji publicznych, np. o działaniach samorządu, macie pytanie lub czegoś nie rozumiecie, zawsze możecie złożyć (ustnie, listownie, mailowo) wniosek o udzielenie informacji. Informacja publiczna to również np. rozkład jazdy autobusu lub wyniki badań powietrza zamówione przez gminę.

2. Macie prawo do wstępu na sesje rady i sejmików oraz posiedzenia komisji samorządu terytorialnego.

3. Macie prawo spotkać się z wójtem, burmistrzem czy prezydentem miasta.

W każdym urzędzie zazwyczaj wyznaczony jest dzień i godziny, w których burmistrz/wójt/prezydent przyjmuje mieszkańców.

4. Macie prawo do rozmowy z radnym.

Wielu radnych udostępni e-mail lub numer telefonu. Radni mają obowiązek utrzymywania stałego kontaktu z mieszkańcami i przedstawiania ich postulatów organom gminy.

5. Macie prawo wyrazić opinię.

Np. jeśli gmina/miasto ogłosi konsultacje społeczne w sprawie zagospodarowania przestrzennego.

6. Macie prawo złożyć wniosek.

7. Macie prawo zgłosić skargę.

Z pozostałymi prawami i ich podstawami możecie zapoznać się, czytając Kartę Praw Mieszkańca.

Źródło: www.maszglas.pl > Wsparcie > Nasze opracowania

Ważne! Wasze projekty rzecznicze muszą być apolityczne – dzięki temu są bardziej autentyczne, wynikają z prawdziwych potrzeb mieszkańców. Radni, burmistrzowie, wójtowie są politykami, którzy należą do konkretnych partii. W waszej miejscowości reprezentują jednak samorząd, interes społeczny, mieszkańców – czyli was.

Zapoznajcie się z trzema metodami rzecznictwa i wybierzcie jedną z nich.

SPOTKANIE Z PRZEDSTAWICIELAMI SAMORZĄDU.

Podstawową formę rzecznictwa stanowi spotkanie z przedstawicielami samorządu. To dobra okazja, aby w bezpośredniej rozmowie przedstawić im wasz punkt widzenia oraz porozmawiać o tym, jak samorząd może włączyć się w ograniczenie niskiej emisji.

Umówienie spotkania

Na stronach internetowych urzędów miast i gmin znajduje się informacja o trybie spotkań obywateli z władzami: czy należy umówić się telefonicznie, wysłać e-mail czy też przyjść w wyznaczonym terminie na dyżur. Nie zawsze, zwłaszcza w dużych miastach, z mieszkańcami będzie mógł się spotkać osobiście burmistrz lub prezydent. Może to być jego zastępca, sekretarz czy wskazana osoba, która podczas spotkania będzie reprezentować urząd. Umówcie się na takie spotkanie lub poproście nauczyciela o pomoc.

Zapisać jaki jest tryb spotkań z przedstawicielami samorządu w waszym mieście/gminie:

Jak przygotować się do spotkania z przedstawicielem samorządu?

1. Umawiając się na spotkanie, poinformujcie przedstawiciela samorządu, o czym chcecie z nim porozmawiać. Powiedzcie w skrócie, jakie są wasze pytania, postulaty, plany i z czego wynikają. To pozwoli waszemu rozmówcy przygotować się do spotkania.
2. Przeprowadźcie próbę takiego spotkania, np. z koleżankami i kolegami z innych klas. Niech wybrane osoby przedstawią wasze postulaty, a reszta obecnych uczniów zadaje im merytoryczne pytania dotyczące waszego pomysłu.
3. Spiszcie wszystko, co chcecie przekazać przedstawicielowi samorządu. Dzięki temu przebieg spotkania będzie bardziej rzeczowy, o niczym nie zapomnicie, a rozmówca będzie miał poczucie, że jesteście dobrze przygotowani.

Podczas spotkania:

1. Opowiedzcie, czym zajmowaliście się w projekcie i co udało się wam do tej pory osiągnąć.
2. Powołajcie się na dane dotyczące waszej miejscowości i głosy mieszkańców, które usłyszeliście w trakcie diagnozy i projektu informacyjnego.
3. Poinformujcie kogoś (np. jakim instytucjom, grupom mieszkańców) zależy na wprowadzeniu waszego pomysłu w życie.
4. Bądźcie uprzejmi i rzeczowi. Nie naciskajcie, nie wymagajcie – przedstawcie swój pomysł i pokażcie, że potraficie go bronić za pomocą argumentów.
5. Jeśli okaże się, że wasz pomysł nie może być zrealizowany, dowiedzcie się, kiedy będzie taka możliwość lub jakie inne działania w ramach przeciwdziałania niskiej emisji gmina/miasto może podjąć w najbliższym czasie.
6. W miarę możliwości postarajcie się otrzymać od przedstawiciela samorządu konkretną deklarację/zapowiedź podjęcia działań w obszarze ograniczenia niskiej emisji.

Rada miasta/gminy

Inną formą bezpośredniego spotkania z przedstawicielami samorządu lokalnego jest uczestnictwo lub wystąpienie podczas sesji rady miasta/gminy.

Posiedzenia rady miasta/gminy odbywają się zazwyczaj raz na miesiąc, ale oprócz tego radni pracują w komisjach (zajmujących się różnymi dziedzinami życia, np. komisja oświaty czy zdrowia). Przed rozpoczęciem takiego posiedzenia ogłaszany jest **porządek obrad**, który wyznacza, o czym radni będą rozmawiać (często publikowany jest w BIP).

Możecie zgłosić się do przewodniczącego rady gminy/miasta z prośbą o dopisanie do porządku obrad sprawy ochrony czystości powietrza w waszej miejscowości.

Wasze dalsze działania zależą od odpowiedzi rady gminy/miasta:

☞ W przypadku odpowiedzi pozytywnej, wasza grupa występuje na radzie, opowiadając o zagrożeniach wynikających z niskiej emisji i proponowanych przez was rozwiązaniach.

☞ Temat może zostać dopisany do porządku obrad, ale bez możliwości waszego wystąpienia. Wtedy do przewodniczącego rady/gminy przed posiedzeniem składacie wasze postulaty i pomysły oraz uczestniczycie w spotkaniu jako słuchacze. Warto wcześniej zapowiedzieć swoją obecność organizatorom posiedzenia oraz poinformować, ile osób z waszej grupy weźmie w nim udział.

☞ W przypadku odpowiedzi odmownej skontaktujcie się z przewodniczącym lub członkami komisji ds. zdrowia lub ochrony środowiska rady gminy/miasta. Być może przedstawienie waszego pomysłu na spotkaniu komisji sprawi, że później zainteresuje się nim cała rada.

Inny adresat: Również do spotkania z dyrekcją należy się profesjonalnie przygotować, więc postępujcie zgodnie z powyższymi wskazówkami. W szkole radę gminy może zastąpić rada pedagogiczna.

PETYCJA

Petycja (z łac. petitio, od czasownika petere – prosić, żądać, wymagać) to rodzaj pisma skierowanego do konkretnego adresata, w którym zawarta jest prośba lub żądanie zrealizowania jakiegoś postulatu. Siła petycji wynika z tego, że jest ona najczęściej wyrazem potrzeb zbiorowości, grupy osób. Dla władzy stanowi sygnał, że istnieje jakaś konkretna, ważna potrzeba, wyrażana przez wielu mieszkańców.

Ważne! Petycja jest nazwą zwyczajową. Formalnie złożycie ją w urzędzie jako wniosek. Zgodnie z prawem wnioskowi, który składacie do samorządu, nie muszą towarzyszyć podpisy mieszkańców. Jednakże każdy podpis zebrany pod petycją sprawia, że stajecie się bardziej widoczni dla samorządu i innych mieszkańców. Sprawa, o którą walczyacie, staje się zatem z każdym podpisem ważniejsza. Dodatkowo wspólny cel, np. potrzeba oddychania czystym powietrzem, jednoczy mieszkańców i sprawia, że występują nie jako jednostki, ale wspólnota.

Petycję możecie wydrukować i zbierać podpisy wśród mieszkańców lub opublikować ją w internecie. Jeśli mieszkańcy waszej miejscowości nie korzystają aktywnie z sieci, zdecydujcie się na petycję tradycyjną. Możecie również połączyć te dwie metody.

PETYCJA TRADYCYJNA

PETYCJA ON-LINE

DOBRE STRONY TEJ METODY

- ✓ Bezpośredni kontakt z mieszkańcami, możliwość przekonania ich do podpisania petycji
- ✓ Docieracie do osób, które nie korzystają z internetu
- ✓ Wybierając właściwe miejsce i czas zbierania podpisów, możecie ich zdobyć bardzo wiele na raz (np. targ, impreza gminna)
- ✓ Przy okazji możecie dowiedzieć się wielu ciekawych rzeczy na temat swoich sąsiadów, innych mieszkańców
- ✓ Możecie dotrzeć do osób, które mieszkają w bardziej oddalonych częściach waszej miejscowości
- ✓ Możecie wykorzystać do promocji media społecznościowe i media internetowe
- ✓ Okres zbierania podpisów jest dłuższy i nie jest uzależniony od waszego wolnego czasu. Kiedy wy jesteście w szkole, ktoś w tym momencie może właśnie podpisywać petycję

JAK TO ZROBIĆ?

- 📌 Napiszcie waszą petycję zgodnie z zasadami na następnej stronie. Uzupełnijcie ją tabelką z następującymi kolumnami: imię i nazwisko, adres, miejsce na podpis. Nie zbierajcie innych danych, jak np. numer PESEL.
- 📌 Ustalcie termin/-y oraz miejsce, gdzie będziecie zbierać podpisy pod petycją. Poinformujcie o tym jak największą liczbę osób (za pomocą mediów, internetu, plakatów itp.)
- 📌 Postarajcie się, abyście w dniu zbierania podpisów byli widoczni (możecie przygotować namiot, transparent, przypinki, baloniki)
- 📌 Zachęcajcie mieszkańców do podpisania się pod petycją i poinformujcie, co stanie się z podpisami. Zostaną przekazane do samorządu, jako głos w sprawie ograniczenia niskiej emisji w waszej miejscowości.
- 📌 Skorzystajcie z jednej ze stron internetowych do publikowania i zbierania podpisów pod petycją:
 - ☞ zmiennyto.pl
 - ☞ petycje.pl
 - ☞ <https://secure.avaaz.org/pl/>
- 📌 Napiszcie swoją petycję zgodnie z zasadami na następnej stronie i opublikujcie ją on-line
- 📌 Określcie ile mniej więcej podpisów chcielibyście zebrać pod petycją
- 📌 Przeprowadźcie kampanię promocyjną dotyczącą waszej petycji tak, aby dotarła do jak największej liczby osób. Możecie m.in.: przestać ją do znanych w okolicy osobistości i mediów z prośbą o udostępnienie, wywiesić plakaty z informacją o petycji, udostępnić na Facebooku

Elementy dobrej petycji:

- ✓ Chwytny, przyciągający uwagę tytuł.
- ✓ Odpowiedni adresat.
- ✓ Dokładny opis problemu i propozycja rozwiązania. Opis powinien być precyzyjny i zwięzły, zachęcający do podpisania poprzez wyjaśnienie przyczyn problemu. Nie może zawierać błędów ortograficznych, powinien być napisany uprzejmym, zrozumiałym językiem. Petycja ma na celu wywołanie reakcji przedstawicieli samorządu, ale nie zmuszenie ich do czegoś czy zaszantażowanie. Korzystajcie raczej ze zwrotów: prosimy, zwracamy się z prośbą, apelujemy, oczekujemy, wnioskujemy... niż: żądamy, wymagamy.
- ✓ Realne założenie, ile osób podpisze się pod petycją. Jest to zależne od wielkości waszej miejscowości, lepiej na początek określić mniejszą liczbę osób.
- ✓ Dobre zdjęcie.

Pełną instrukcję tworzenia petycji wraz z filmem znajdziecie tutaj:
<http://zmienny.to/jak-napisac-petycje/>

Ważne! Aby wykorzystać zdjęcie z internetu należy wybrać takie, które jest udostępniane na wolnej licencji (CC). Takie zdjęcia możecie znaleźć na przykład tutaj: www.creativecommons.pl, www.foter.com, www.flickr.com. Warto, aby zdjęcie przedstawiało waszą najbliższą okolicę tak, aby mieszkańcy i mieszkanki od razu zauważyli, że problem dotyczy właśnie ich. Jeśli zdecydujecie się wykonać zdjęcie samodzielnie, nie zapomnijcie o podpisaniu autora/autorki.

Składanie petycji

Aby mieć pewność, że urząd odpowie na waszą petycję, złożcie ją w odpowiednim urzędzie jako wniosek. O trybie składania wniosków mówi **Kodeks postępowania administracyjnego** w artykułach **241 – 247**. Wszystkie aktualnie obowiązujące akty prawa znajdują się w Internetowym Systemie Aktów Prawnych, dostępnym pod adresem: www.isap.sejm.gov.pl. Sprawdźcie w Kodeksie, ile dni ma urząd, aby odpowiedzieć na wasz wniosek.

Urząd ma....., aby odpowiedzieć na nasz wniosek.

Inny adresat: Jeśli adresatem petycji jest dyrekcja, powinniście najpierw się z nią spotkać i poinformować o waszych pomysłach i postulatach. Może się okazać, że proponowany przez was pomysł może być zrealizowany, ale np. w przyszłym roku. Wtedy zbieranie podpisów wśród społeczności szkolnej nie będzie potrzebne. Jak przygotować się do spotkania z adresatem waszego rzecznictwa, przeczytajcie w poprzedniej metodzie.

DEBATA PUBLICZNA

Trzecią metodą projektu rzeczniczego jest zorganizowanie otwartej debaty w waszej miejscowości. Celem debaty jest zazwyczaj wypracowanie rozwiązań lub wyciągnięcie wniosków. Przykładowe tematy debaty:

- Jakie działania sprzyjające ograniczeniu niskiej emisji w naszej gminie powinniśmy podjąć?
- Kto nas truje? Przyczyny i rozwiązania problemu niskiej emisji w naszej gminie.

Przygotowanie do debaty

1. Ustalenie celu i tematu debaty. Temat debaty powinien być okazją do zaprezentowania waszego postulatu.

Przykład. Postulat: Wytyczenie dodatkowych ścieżek rowerowych w naszej gminie.
 Temat debaty: Życie w korku – jak ograniczyć ruch samochodowy w gminie Gościeradów?

Nasz temat:

2. Zaproszenie przedstawiciela samorządu lokalnego, ustalenie z nim terminu i planu debaty. Żeby debata miała charakter rzeczniczy, niezbędne jest, aby pojawiła się na niej osoba decyzyjna, czyli przedstawiciel samorządu, który będzie mógł wysłuchać jej przebiegu. To jemu po spotkaniu przekażecie wasze wnioski, rekomendacje i postulaty.
 3. Zaproszenie ekspertów, np. lekarza pulmonologa, przedstawiciela organizacji pozarządowej, naukowca w dziedzinie ochrony czystości powietrza.
 4. Zaproszenie mieszkańców na debatę. Zadbajcie o to, aby informacja o debacie trafiła do wielu osób, które reprezentują różne grupy społeczne, zawodowe i wiekowe (osoby starsze, młodzież, przedsiębiorcy, nauczyciele). Dzięki temu podczas debaty będą reprezentowane różne potrzeby i punkty widzenia.
 5. Wybranie moderatora debaty. Powinna to być osoba, która będzie potrafiła zapanować nad publicznością, udzielać głosu i odbierać go oraz pilnować przestrzegania zasad debaty.
 6. Wybranie typu debaty i ustalenie dokładnego scenariusza. Zaplanujcie każdy fragment debaty – rozpoczęcie, pytania do ekspertów, dyskusja, podsumowanie.
- O różnych typach debat przeczytajcie w przewodniku po metodach debatowania: <http://www.ceo.org.pl/mlodzi-glosuja/rodzaje-debat/>
7. Przeprowadzenie debaty.
 8. Podsumowanie debaty.

Więcej informacji na temat organizacji debaty możecie znaleźć na stronie:
<http://www.ceo.org.pl/pl/mlodzi/organizacja-akcji/jak-zorganizowac-debate>

Inny adresat: W przypadku, gdy adresatem rzecznictwa jest dyrekcja, na takie spotkanie zaprosicie przedstawicieli rady pedagogicznej, rodziców, pracowników szkoły. Przykładowe tematy debaty: Jak szkoła może się włączyć w przeciwdziałanie niskiej emisji? Czy w szkole mamy możliwość rozmawiać i uczyć się o zachowaniach ekologicznych? Czy nasza szkoła jest ekologiczna (pod względem zużycia prądu i wody oraz sposobu ogrzewania)?

PLANOWANIE

Po wybraniu jednej z trzech metod, wypełnijcie dalszą część karty, aby zaplanować przebieg projektu.

Zastanówcie się, kto może być zainteresowany tym, aby wasz cel został zrealizowany i dlaczego (konkretne osoby, grupy mieszkańców, instytucje, organizacje):

- 👉 biegacze – uprawiają sport w parku, w dniach dużego stężenia pyłów ich zdrowie jest bardzo zagrożone
- 👉 _____
- 👉 _____
- 👉 _____
- 👉 _____
- 👉 _____
- 👉 _____

Każda z tych osób może zostać waszym potencjalnym sojusznikiem. Zwróćcie się do nich z prośbą o podpisanie, promowanie i udostępnianie informacji o waszym działaniu. Zastanówcie się, czy wśród mieszkańców miejscowości nie ma jakiegś lokalnie znanej osoby, która mogłaby poprzeć wasze działania.

Jakie media (lub inne środki przekazu) możemy poinformować o naszym działaniu

.....

.....

KRYTERIA JAKOŚCI PROJEKTU RZECZNICZEGO

Realizując projekt, pamiętajcie o poniższych kryteriach. Zaznaczajcie na bieżąco te, które już udało się wam spełnić.

Nasza grupa:

- Ustalimy zasady współpracy w grupie, które sprawią, że będziemy się w niej czuć swobodnie i komfortowo.
- Określimy podział obowiązków – każda osoba będzie miała przyporządkowane minimum jedno zadanie, za które będzie odpowiedzialna.
- Wybierzemy koordynatora naszej grupy i określimy jego zadania.
- Grupa projektowa będzie spotykać się systematycznie; łącznie co najmniej trzy razy.
- Uczniowie będą wykonywać swoje zadania samodzielnie, a nauczyciel będzie pełnił rolę wspierającą.
- Po zakończeniu projektu rzeczniczego przeprowadzimy podsumowanie pracy grupy i spiszemy wnioski na przyszłość. Porozmawiamy m.in. o tym, co się udało i dlaczego oraz nad czym powinniśmy popracować w przyszłości.
- Każda osoba w grupie projektowej otrzyma informację zwrotną (również nauczyciel).

Nasz projekt:

- Projekt rzeczniczy wynika z diagnozy i projektu informacyjnego. Przykład: Projekt informacyjny zachęcał do jeżdżenia rowerem. Projekt rzeczniczy będzie również dotyczył transportu, np. apelu do przedstawicieli samorządu ws. wytyczenia ścieżki rowerowej.
- Projekt będzie zakładał spotkanie lub inny kontakt (np. za pośrednictwem wniosku) z adresatem rzecznictwa.
- Pozyskamy co najmniej jednego sojusznika spoza szkoły.
- Udokumentujemy nasz projekt (np. zrobimy zdjęcia, nakręcimy film).
- Poinformujemy o naszych działaniach media lokalne.
- Prześlemy relację z projektu nie później niż do **6 lutego 2017 r.** Uczniowie będą autorami lub współautorami relacji.

MONITORING, czyli trzymamy rękę na pulsie

Już po zakończeniu. Weź oddech! Warto sprawdzać od czasu do czasu, jak idzie realizacja inicjatywy, którą rozpoczęliśmy.

Jak możecie to zrobić:

- 👉 Po kilku tygodniach napisać maila do urzędu z pytaniem, czy coś się zmieniło od waszego ostatniego kontaktu.
- 👉 Sprawdzać, czy w lokalnych mediach pojawiają się informacje na temat czystości powietrza.
- 👉 Przypomnieć o waszych postulatach, np. z okazji kolejnego Dnia Ziemi (22 kwietnia)..

WEŹ ODDECH

Autor: Jędrzej Witkowski
Koordynatorka: Urszula Bijoś
Grafika: Alexandra Sulżyńska
Korekta: Katarzyna Soltan-Młodożeniec
Konsultacja: Mateusz Wojcieszak, Dariusz Kraszewski,
Elżbieta Krawczyk

Niniejszy materiał został opublikowany dzięki dofinansowaniu
Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.
Za jego treść odpowiada wyłącznie Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej.

Licencja CC-BY SA

Wydrukowano na papierze ekologicznym.

Żeńskie końcówki fleksyjne zostały pominięte z powodu ograniczonej objętości materiału.
Materiał jest skierowany w równym stopniu do obu płci.

ISBN 978-83-65457-26-4

-CEO-
CENTRUM EDUKACJI
OBYWATELSKIEJ